

Наше Лемко

РІК IV.

Ч. 24 (96)

Львів, 15-го грудня 1937.

Виходить двічі в місяць.

Адреса: Львів, ул. Новий Світ ч. 22.

Телефон ч. 244-67.

NASZ ŁEMKO, LWÓW, UL. NOWY ŚWIAT 22.

ЦІНА ЧИСЛА 15 ГР.

Оголошення після умови.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:Річно 3 зол., Піврічно 1'80 зол., Чвертьрічно 1 зол.
ЗАКОРДОНОМ: Річно 1 ам. дол. або рівновартість.

Український Народе!

Велике Свято в Тебе. Ясна хвилина на тернистому шляху Твого життя — хвилина, що гордістю серце Твоє сповняє, віру в могутні Твої сили будить, сили кріпить і єднає, Твої надії соняшними проміннями сповиває.

Чеж Свято перемоги великого Духа — чеж 70-ліття життя і праці Твого найстаршого Товариства „Просвіта”.

Чеж великий всенародній Ювілей культурної праці — Ювілей довгої та важкої боротьби з безпросвітньою темрявою, що Твою національну і людську гідність вбивала, шлях поступу і знання гранітними скелями перед Тобою загороджувала, Тебе — власника чорнозему, великих скарбів Твоєї прадідної землі — на наймита й жебрака зводила.

Чеж Ювілей творчої праці для Тебе, Народе, із Тобою.

Сімдесять літ тому горстка молодих ідейних людей засновує „Просвіту” — горстка, але міцна вірою у конечність і спасенність своєї праці, до глибин своєї душі пройнята високою ідеєю:

ЧЕРЕЗ „ПРОСВІТУ” ДО ВОСКРЕСЕННЯ!

І ця ідея несеться поза мури Львова в наші містечка й села, підбиває собі серця усіх верств народу, захоплює золотоверхий Київ, лине високо понад кордони, з грудкою батьківської землі на чужину мандрує — за гори — океани.

В Українському Народі знаходить пошану і зрозуміння, бо тільки освіта й відповідне виховання, що веде аж до найвищого, найяснішого його ідеалу.

А за сімдесять літ горстка просвітніх робітників розростається в тисячі. Перші слабкі кроки перемінуються в могутній, організований похід продуманої, доцільної праці на всіх ділянках народнього життя.

З „Просвітою” родяться ваші економічно-господарські установи, рідне шкільництво, тіловиховні товариства — словом увесь наш національний дорібок.

І „Просвіта”, як Матір, у великій пошані серед своїх дітей і внуків, які свідомі того, що їхній розвиток і сила залежні й далі від тої великої виховної і культурно-освітньої праці, що її далі веде „Просвіта”.

І Ти, Український Народе, гордий на своє Товариство, а Товариство горде на Тебе. Ти гордий і вдячний „Просвіті” за її велику 70-літню працю. Але цієї праці „Просвіта” ще не скінчила, перед нею роля — стократ більша і важніша.

І „ПРОСВІТІ” СПОЧИТИ НЕ ВІЛЬНО.

Її праця має стати ще глибша, ще ширша, ще міцніша, ще живіша. А з неї має вирости нове оновлене покоління — нова доля.

Та це залежить тільки від Тебе, Український Народе! Покажи у сімдесятьліття „Просвіті” силу Свого Духа, докажи, що Ти не тільки створив „Просвіту”, але й любиш її і Вона Тобі потрібна.

Дай доказ Своєї високої культури, національної свідомости, розуміння Своїх потреб і обовязків.

Скажи могутнє слово, що „Просвіта” все на Тебе числити може, — що Вона рідня Твого Ока, кров Твого Серця, душа Душі Твоєї.

ПЕРЕПОНИ В ПРАЦІ Т-ВА „ВІДРОДЖЕННЯ” НА ЛЕМКІВЩИНІ.

Другий рік ждуть на поладнання рекурсу в Старостві.

Ще в літі 1936. р. оснували свідомі громадяни села Складисте, пов. Новий Санч, Кружок „Відродження” і внесли подання до Староства дня 20. серпня 1936. Староство заборонило оснувати Кружок у Складистому, мовляв, він загрожуватиме публичному спокоеві й ладові, а зокрема тому, що загал мешканців Складистого буцімто противиться оснуванні Кружка. Проти такої дивної заборони внесено рекурс до воевідства в Кракові через Староство в Новому Санчі — ще в жовтні 1936. р. Та до сьогодні, хоч уже другий рік почався, відповіді нема! На інтервенцію Філії „Відродження” в Кракові, до яких звернувся основник Кружка, Іван Ковей зі Складистого, Воевідство відповіло, що рекурс до воевідства ще не вплинув зі староства. Значить, рекурс лежить неполаднаний вже другий рік у старостві в Новому Санчі! Це вже бюрократія, що переходить усяку міру. Звертаємось покищо до Воевідства в Кракові з проханням перевірити цю справу й полагодити врешті цей рекурс, бо таке поступовання Староства в Новому Санчі викликає тільки зайве розгараження серед громадян.

Найкращим дарунком на св. Миколая, Ялинку й Новий Рік є премійна вкладкова книжечка ощадности

КРЕДИТОВОГО БАНКУ

„ДНІСТЕР”

у Львові, Руська ч. 20, на яку крім звичайних відсотків, можна одержати ще й нагороду за ощадність у висоті 25 до 100 зл.

Велично й гідно відсвяткуй це **ВЕЛИКЕ НАЦІОНАЛЬНЕ СВЯТО**. Нехай не буде в Тебе ні одної людини, що в Ювілейному Році не стала б **членом** Товариства, що від серця не дала б ювілейного „Дару Просвіти“, дару княжого, гідного Великого Народу і великих потреб Товариства. Хоч Ти ніколи не жалів нічого для „Просвіти“, — так і тепер — у важкий для Тебе час — **Ти певно не пожалієш нічого і даш змогу стати „Просвіті“ на тій висоті, на якій хочеш її бачити.**

„Просвіта“ — Твоя доля, історія Твого життя, Твоє ясне майбутнє, Твоє Життя і

ТИ ЖИВЕШ „ПРОСВІТОЮ“, А ВОНА ЖИВЕ ТОБОЮ!

Нехай же ж „Просвіті“ з її Ювілеем придуть моральні й матеріальні сили —

НА ДОБРО Й ЩАСТЯ НАРОДУ!

ХВАЛА І ВДЯКА ВСЕВИШНЬОМУ!

СЛАВА „ПРОСВІТІ“!

У Львові, в перший ювілейний день „Просвіти“, 8. грудня 1937. р.

ГОЛОВНИЙ ВИДІЛ ТОВАРИСТВА „ПРОСВІТА“ У ЛЬВОВІ:

Д-р Іван Брик
голова.

Микола Дужий
секретар.

ПРЕЗИДІЯ ДІЛОВОГО ЮВІЛЕЙНОГО КОМІТЕТУ:

Зиновій Пеленський
голова.

Петро Петрик
секретар.

Др. П. С.

Чому держатися нам Української Католицької Церкви.

(Докінчення).

У трьох попередніх статтях перейшли ми вкоротці історію нашої Церкви, а сьогодні переконливо відповідаємо на повище питання:

Нам треба держатися нашої української католицької Церкви тому, що наша Церква є такою, яку оснував Ісус Христос. Вона є католицькою Церквою. Через нашу католицьку Церкву ми ввійшли в зв'язки з цілим культурним світом західної Європи. Може не всі ще сьогодні всіли зрозуміти та як слід оцінити, оце величезне, додатне значіння для українського народу, що ми через нашу католицьку Церкву виховалися в західно-європейській культурі. Галичина, що була, так сказати би, на вихованні в католицькій Церкві, дала без порівняння вартісніший, більше національно свідомий, більше дисциплінований, карний тип українця від того, що його за Збручем, або „скальським кордоном“ „виховала“ православна Церква. Знаменний доказ, це роки 1918/19, — який був лад, яке було військо, скільки того війська було в Галичині, а на приклад у Волині в тому самому часі!

Дальше нам слід кріпко держатися нашої Церкви тому, що вона є наша рідна, українська. Вона завжди стояла та стоїть на сторожі добра українського народу, а зокрема його національного існування. Ми навіть не годні оцінити тої величезної ролі, яку відіграла наша Церква в давньому й недавньому, як одинокий сторож і борець за окремішність українського народу. Гляньмо хочби на 18. сторіччя; це ж постійна, завзята боротьба наших єпископів і духовен-

ства з латинським за наш обряд, за перетягання наших вірних на латинський обряд. Обряд, це добре треба знати, завжди та сьогодні не означував церковних обрядів, але прямо заступав і заступає слово „нарід“. Хто опускав, або сьогодні опускає обряд, цей опускає український нарід. Наш обряд, або наша українська Церква існувала, як одинокий могутий, освячений охоронний мур нашого існування як українців та таким являється досьогодні.

З тої самої рації, з усією рішучістю слід нам українцям разнавсе викоринити з поміж нас усяке москвофільство. Вона не узнає українського народу (— це так мудро виглядає, якби ми не узнавали пр. німецького народу!) та ніколи не держалося щиро нашого обряду й не буде держатися. Так, як вовка до ліса, так москвофілів тягне до православ'я, бо москаль немов би з природи мусів бути православний. Наш погляд на москвофільство безумовно правдивий, на це дала неоспоримий доказ світова війна. За нецілий рік московського панування в Галичині, коли ще де-де на двоє баба ворожила, хто буде в Галичині, Австрія чи Москва, та коли ще москвофілам треба було таки добре боятися австрійських судів за зраду, 31 москвофілів священників в Галичині перейшло на православ'я. Це були самі відважніші, другі чекали, мовляв — „ще заждемо, аж Московія добре всадовиться в Галичині“. Ніхто й ніщо не порушить нашого твердження, що — коли москалі лишилися би досьогодні в Галичині, всі „католицькі“ священники, які сьогодні крутяться біля Здрою та

другі їм подібні, без найменшого сумніву, вже давно були би православними батюшками, а українські священники були би мучилися по Сибірах і Соловках. Але так не сталося, за те теперішня „кон'юнктура“ велить їм радше держатися фірми католицької Церкви, якій роблять сьогодні велику кривду й шкоду різними „Карпатськими Звонами“... З другої сторони Українське Духовенство завжди ділило долю й недолю українського народу. Його заслуги в нашому національному відродженні величезні. Коли в 1772 році Австрія зайняла Галичину, то застала наш нарід у крайній нужді, темноті й понижєнні. Ніякої інтелігенції, крім священства, в нас не було. Вся шляхта вже давно перейшла на польське. В нас був, як поляки з глумом казали, лише „хлоп і поп“. Хто ж тоді подбав, щоб і цей „хлоп“ не відпав від українського народу? Українські священники! Вже в 1816 році перемиський крилошанин, о. Іван Могильницький з товаришами оснує перші народні школи з українською мовою навчання, що скоро поширюються по цілій Галичині, головною завдяки митрополитові Михайлові Левицькому. В 1832 році, в мурах львівської духовної Семінарії зродилася так звана Руська Трійця (оо. Маркіян Шашкевич, Іван Вагилевич, Яків Головацький), що поклала своїм завданням розвиток українського письменства. Один з поміж них, о. Маркіян Шашкевич пустив у світ, у 1837 році голосну збірку віршів в народній мові, п.н. „Русалка Дністрова“.

Українську літературу в Галичині — сміло можна сказати, створили українські священники. А коли 1848 рік приніс українському народові скасування панщини та різні права, то ці права в імені українського народу виконують у величезній мірі — українські священники. В „Головній Руській Раді“ (наче в нашому соймі) в 1848 році засідають численні священники, в австрійському парламенті, вже в цьому та пізніших роках, так само в народовецькій політиці, аж до самої війни, великий голос мають наші священники (приміром В. Качала!). Пізніше, коли жидівські коршми стали розпивати наш нарід і то так, що цілі ряди газдів тратили все своє майно, то перший, хто зачав спасати український нарід від цього ворора, поручаючи оснувати скрізь по церквах брацтва тверезости, був митрополит Сембратович. А хто дав почин майже всім господарським товариствам й інституціям у Галичині? У величезній мірі наші українські священники. А скільки різних фондаций створили наші священники (пр. В. Фолис)?

А перейдіть історію будови „Народніх Домів“ і „Бурс“ по всій Галичині, хто там найбільше доложив гроша й труду, чи не українські священики! А скільки наших бідних, але здібних селянських дітей наші священики своїм коштом вивели в людей. Та зайдіть до Львова, наприклад, і поспитайте, хто збудував різні українські Музеї, Бурси,

Захоронки, хто на кожному кроці підтримує українське життя в українському Львові? Кожна українська дитина скаже вам, що то за духовна особа!

Тому треба нам добре відчинити очі й розум на те, що доокела діється та на все відповісти якнайбільшою вірністю та привязанням до рідної Церкви й Народу.

Стій на сторожі.

35-літній Ювілей існування Філії та Читальні „Просвіти“ в Новому Санчі.

1937 рік є для українців Нового Санча Ювілейним Роком, бо минає в ньому 35 літ від заснування Товариств Філії та Читальні „Просвіти“. Рік цей повинен рівнож стати ювілейним роком і для цілої Західної Лемківщини, бо з датою 18 серпня 1902 р., то є з заложенням станиць „Просвіти“ в Новому Санчі, вяжуться і світлі часи Західної Лемківщини, якої з середком був Новий Санч; це дало почин до оснування Філії та Читальні „Просвіти“ по селах.

Рік 1902, час дуже горячий для Лемківщини, люди поволі протирають очі, — стираються тоді різні впливи: український, московський та інші. Треба ділати зорганізовано; треба провідників, які Лемкам вказали б прямий та правдивий шлях дійсности. Цими провідниками стають саме Філія та Читальня „Просвіти“ в Новому Санчі. З їх заснуванням, Лемківщина, головню Новий Санч, гуртують коло себе людей, свідомих свого походження та цілей, — людей твердих, які ширять кличі опамятання, та отвиряють очі сумній дійсности: москвофільству, яке веде дуже недоцільну та шкідливу діяльність.

З уваги на те, що добра книжка та преса є найважлишим культурним і народнім середником, що боронить нарід перед відчуженням від свого, перед злим впливом тих які хотіли би бачити Лемків темними й несвідомими, — почали Лемли заніматись українською літературою, історією та справами, які існують в дійсности, та про які вони навіть не думали: — Вони взяли за книжку та пресу, писану в їх рідній, зрозумілій мові, а не в якійсь москвофільській — російській. Відкинули від себе всякі „Галичанини“, „Русскі Слова“, чи прочі „Изданія Качковського“, бо „Підгірський Дзвін“, редагований в 1912 р., в Новому Санчі, був їм ближчий — зрозумілий та рідний.

Щоб виховати молоде покоління в душі людини, свідомої свого походження, щоб виховати свідомого Українця, Новосанецька

„Просвіта“ отвиряє 1. вересня 1902 року бурсу, яка почасково міститься в наймленій хаті, а від 5. червня 1904 р. у власній, а крім неї, примістилися ще канцелярії „Просвіти“, салі на різні імпрези та мешкання для священика - настоятеля бурси.

Кілько ж то Громадян, бувших питомців новосанецької бурси памятає ті веселі, милі та безжурні хвилі, переведені при спільному бурсацькому столі?!

Салі „Просвіти“ були все гамірні — йшло життя: то проби хорів відбувалися, то виставок; інші знову часописи переглядали, або на балачку заходили. Український аматорський гурток при „Просвіти“ тішився тоді великим поводженням навіть серед чужинців. Ще до нині залишився традиційний „Миколаївський вечір“.

У 1911 р. побудовано в Новому Санчі каплицю-церкву, яку поставлено на дарованій „Просвітою“ площі. Вона все гуртувала та гуртує коло себе новосанецьке Громадянство, а тим дає доказ, що Лемко українець, правдивий католик, грецького обряду.

Не можна поминути того, що заснування та існування Філії і Читальні „Просвіти“ в Новому Санчі завдячують Сандечани в головній мірі бл. п. радникові Василеві Яворському, б. послові до віденського парламенту. Його чесне ім'я тісно вяжеться зі світлими часами новосанецького та загальнолемківського руху, бо це був справжній мистець-організатор, а при тому голова та фундатор.

По смерті Того Великого Українця, просвітня справа в Сандеччині дещо підупала. Головно новосанецька Філія втратила провідника та людину, яка всюди і все, де, та що хотіла, зробити могла.

Люстратор Філії та Читальні „Просвіти“ у Львові у своєму звіті з 1927 р., таке подає: „Ця Філія (новосанецька — автор) на терені краківського воевідства, є найдалше висуненою від осідку Головного Товариства, має за собою світлі моменти, має теж хвилини деякого застою“.

Той застій, взглядно зменшена

КНИГА ПРО ЖИТТЯ Й ПОРИВИ
— МОЛОДОГО ПОКОЛІННЯ! —

Читайте й замовляйте повість
УЛАСА САМЧУКА

„Батько і син“.

280 сторін великого формату. Ціна 4.50 зл. з пересилкою 5 зл. Хто вишле гроші до 20 грудня, платить лише 3.50 зл., з пересилкою 4 зл. Гроші слати складанками ПКО до Коопер. Банку „Дністер“, ч. кон-та 143.961 з допискою „Вкл. 18016 Волинь“.

Зголошення й запити слати на адресу: „Напередодні“ Львів, Сикстуська ч. 43 а (для В. Рудка).

Свому провідникові.

Український греко-католик хор у Фльоринці зложив в День Імянин свого бувш. Диригента Всч. о. Михайла Цікайла (Студита) 7 зл. на Українських Інвалідів.

О. Михайл працював в нашому селі продовж 1½ року. Він вщіплював у наші серця любов до всего рідного, зокрема до нашої української пісні, зеднав собі всіх, так греко-католиків, як теж і православних. Одначе на превеликий жаль, з невідомих для нас причин, Впр. О. Ігумен Кл. Шептицький відкликали Його від нас. Живемо надією, що наш улюблений Диригент чейже колись поверне до тих, яким глибоко запав у серця.

Члени хору.

УКРАЇНЦІ ВИГРАЛИ ШКІЛЬНИЙ ПЛЕБІСЦИТ НА ЗАКАРПАТТІ.

Більшість за українськими підручниками!

З наказу шкільного реферату в Ужгороді було в 12 закарпатських округах переведене голосування родичів шкільної молоді, з яких підручників хочуть учитися їх діти: з українських, чи „руських“ - московських.

Українці осягнули повну моральну перемогу, що зуміли встоятись в таких тяжких плебісцитових умовах. Зокрема наслідки цього „учебникового плебісциту“ відкрили очі також тим усім несвідомим, що вірили ще „руським“ й остаточно приєднали їх до українського національного руху.

діяльність новосанецької Філії почалась від 22. травня 1926 р., це є від смерті її Основника.

Але Його Великий Дух, пам'ять великого минушого та свідомість великого майбутнього, з нагоди 35-літнього Ювілею скріплять сили та завзяття громадян Нового Санча та Новосанеччини до дальшої тяжкої освітньої праці, в ім'я любови та пошани Рідного.

Найвища пора схаменутися!!!

Про одну змору, що була та прогула, але все ще не щезла.

В 1927—32. рр. на українських землях під Польщею бушувала грізна духова змора (повітря, зараза), що їй на імя було совітофільство, або комунофільство. Ота змора робила великі спустошення в духовім українськїм житті. Вона попросту, вдаряла на голови. І так ще вчєра здорова на розумі людина, заповітрившиє отією зморю, ставалася завтра національним відступником, зрадником і тільки те ї робила, що на всі заставки вигукувала різні бортацтва, мішаючи з болотом усі вчєрашні громадянські засади ї чесноти, опльовуючи релігійні та національні українські святоці, а вихвалюючи Москву; словом такий „чоловічок“ ставався комуністом. Найбільшим крикунам перепадала за те часом якась московська копійка, а ще частіше манджали вони за крати з переконанням, що, мовляв, їдуть терпіти „за справу, за ідею“. І так воно кілька літ крутилося.

Похорувалися були на оту страшну змору не тільки поважні шари селянства ї багацько робітництва, але на жаль також і чимало інтелігенції. Всі вони, для заспокоєння національної совісти спиралися найрадше на хитро подуману москвинами та жидами тєв. українізацію України (совітської) ї дурили самі себе оманю що від московсько-жидівського большевизму прийде до них не тільки покращання долі (думали, що москаль купить їм не тільки золотий годинник, але ще ї камізелку! — прим. складача), ба навіть і ... відродження української державности (на Соловках! — прим. скл.). Очевидно, що здорова більша часть українського громадянства дуже гостро протиставилася поширюванню тієї змори та успішно ї побороувала.

Не оминуло совітофільство і нашої Лемківщини. Кожний, хоч ще старший Лемко, пригадує собі ті часи, коли то майже всі лемківські села засипувані були (буквально) цілими стосами різних совіто ї комунофільських безплатних газет, летючок, журналів, книг, що обіцували різні блага (грушки на вербі! — прим. скл.), а на ділі розсаджували одноцілу скалу українського національного життя, щоб

гли тим легче собі його покорити.

Та прийшли дні, в яких змора комунофільства мусіла згинути сама від себе так, як гине гад-скорпіон від свого власного жала. В 1929—32. рр. московський найздник почав переводити в Україні на сильну колективізацію, тобто відбравши від селян їх ґрунта, почав творити з них великі державні фільварки, на яких, згідно з большевицькими законами, всі селяни, чотепер ще самостійні газди, мусіли під командю жидків-економів служити форналями за вареху юшки ї кусок чорного хліба. Річ ясна, що таке „ущасливлення“ селяни прийняли чинним спротивом, підпалюючи оті фільварки (колхози) та вбиваючи ненависних жидів і москвинів, що були над ними наставниками, які силоміць так, як за панщини гайдуки, намагалися гнати українських селян на дарові роботи. Цей відрух проти неволі Москва в Україні почала криваво здавлювати, посуваючись у своїй жорстокості так далеко, що цілі сотні українських сіл виголотила з людей, заславши їх на північ, далеко, у вічні сніги та морози, туди, куди ї ворон кости не заносить. Тисячі українських сіл москвини засудили на страшну голодову смерть в той спосіб, що при допомі війська заграбили їм останнє зерно. Заграничні вчені нараховували, що в 1930—33. роках згинulo в Україні з голоду біля 5 мільйонів селян! В такому звірстві москвини мали ще одну ціль, а саме: знищити українське самостійне селянство, як головну підвалину майбутньої незалежної української держави. В парі з тим Москва повела наступ і на українську культуру.

Очевидно, що на такі страшні речі не могли спокійно глядіти навіть і найбільше „переконані“ старі українські большевики. Найбільший український поет і письменник Микола Хвильовий, що довго боронив незалежности нашої культури не видержав нервами та в 1933 році стрілив собі в лоб. В місяць по ньому застрілєвся найвизначніший український большевик, комісар освіти (міністер) Микола Скрипник, що даром боровся з Москвою проти її звірств на Україні та касування її конституційних прав. Коли ж по його смерті спалахнула ціла Україна гнівом, коли у відплаті почалися масові

вбивства москалів і жидів та розгаряяти починалось повстання — Москва рішилася згладити з лиця землі всю українську інтелігенцію. Почалися розстріли десятків тисяч української інтелігенції зі судом і без суду, присуди на каторги ї заслання. В оцій масовій різні згинulo багато інтелігентів - галичан, часто тільки тому, що були вони національно свідомі. Москва боялася їх і тому вони мусіли згинути. Згинули вкортці ї редактори отих всіх газет і журналів, що приходили на Лемківщину, ціла рідня Крушельницьких, Сказинських та інші, що виїхали з Галичини за Збруч по „нагороду“ за свою вірну кількалітню службу москалям і — за тюрму. Як нагороду за те все щетинястий хам з півночі дав їм по кулі в голову! Встріляв їх тільки тому, що вони були з походження українці!

Само собою зрозуміле, що наслідком таких кривавих жажіть мусів потахнути запал і в найбільше запеклих українських совітофільчи комуністів у Польщі. Всі вони як би на команду в 1933—4. рр. відсахнулись від своєї ніби — ідеї, тобто увільнили свої душі від змори совітофільства, переконавшись, зайвий раз, що москаль з накорінням нищив та нищить усяке українство, навіть таке, яке цуциком служить йому на задніх лапках... Переконалися про це однаково інтелігенти, селяни ї робітники та понехали совітофільство. Проповідниками того совітофільства залишилися в нас по 1933. році тільки — жиди. Чому, всякому розумному чоловікові відомо — для „гешефту“.

Доходять до нас прикрі вісті, що по деяких селах Лемківщини ще ї досі можна стрінути селян — „шабєсгоїв“, що слухаючись жидків, потурають комунофільству, відрікаються нації ї церкви (жид цього ніколи не зробив би!) а навіть їдуть до Иванової хати з думкою, що є мучениками за „справу“. Найвища пора прочунятись їм, коли хоч крихта в них тверезого розуму, та раз на завжди отрястись від комуністичної змори. Свідомі національно та познакомлені з жидо-комуністичною брєхнею одиниці повинні допомогти навернутись тим своїм братам, що дали себе збаламутити.

Підсумки річної діяльності Кр. Р. Ш. в Сяноці.

На своїх 2-их з черги річних Звичайних Заг. Зборах, які відбулися дня 1. листопада 1937 у Сяноці, у присутності 25 членів зі звичайним порядком нарад, могли члени довідатися дійсно про гарні висліди тої річної праці Товариства, яке побіч „Просвіти“ сповняє свою дуже важну роллю на Лемківщині.

Пригадати треба, що діяльність Кр. Р. Ш. у Сяноці обнимає крім сяницького повіту, також і березівський, ряшівський та короснянський повіти.

Обширний звіт склав довголітній Голова Кр. Др. Степан Ванчицький, згадуючи про смерть двох довголітніх Членів Т-ва, а саме проф. Вол. Чайківського, члена-основника та першого голови Т-ва Степана Несторовича, одного з найточніших та найбільш совісних членів Кружка. Память цих Членів ушанували присутні повстанням із місць.

Всіх Членів мав Кр. у звіттовому році 143, з того числа 13 членів нових. Додатне явище, що дуже мало є таких членів, котрі залягають з вплачуванням чл. вкладок. Є навіть такі члени, які мають заплачену чл. вкл. на кілька літ наперед, а один навіть по кінець 1946 р.

Кружок провадив свою діяльність в освітнім, виховнім та організаційнім напрямі.

Освітню діяльність провадив Кружок при допомозі рефератів, курсів, нарад і бібліотек. Тема рефератів — це організація дитячих садків і курсів, завдання та організація Р. Ш. та вкінці значіння дрібної ощадности, — рефератів, було 9. Відчити про дрібну ощадність виголосили: Др. Ст. Ванчицький, Мр. Вол. Кліш, Мр. Яр. Саматовка та студ. В. Бровар. Уладжено одну ширшу районову нараду в Бонарівці, в присутності понад 200 осіб, рівнож і з доколичних сіл, під проводом Голови Кружка Д-ра Ст. Ванчицького з рефератами про організацію та завдання Р. Ш. і дитячих садків. Уладжено конференцію для провідниць дитячих садків, окремо тижневий курс для цих провідниць, що відготовив їх практично й теоретично, як належно вести дитячі садки. Покінчено курс для неграмотних у Сяноці. Курс той покінчило 8 курсанток, які навчилися читати й писати.

За заходами Кружка, виголосив Др. Метельський, як відпор. Гол. Упр. зі Львова, реферат на тему „Про вибір звання“, який згромадив велике число слухачів. Всіх прилюдних виступів з рамени Кр. було 33, при різних нагодах.

Кружок має 29 бібліотек, 25 бібліотек, це мандрівні, одна підруч-

на наукова, одна шкільна, призначена для сяницьких шкіл, одна театральна та одна для дитячих садків. У звіттовому році закупив Кр. книжок за квоту 395 зол. 61 сот. — Кружок дістав багато книжок даром, а це від Видавництва „Русалка“ у числі 95 кн., та других, за що складає всім щирю подяку.

Виховну діяльність провадив Кружок при допомозі організації та ведення дитячих садків, яких було 15 з 576 вписаними дітьми, та з 486 дітьми, що правильно ходили до садків. Вправді Кружок мав намір заложити 25 садків, одначе березівське староство видало дозвіл тільки на один садок, замість на 9 садків. Згадати треба, що в минулому році було всіх одинадцять садків. Отже зрозуміння дит. садків вже є вповні серед нашого лемківського громадянства поширене.

Відносно організаційної діяльності згадав Голова, що Кр. Р. Ш. у Сяноці крім того, що він є ще місцевим і Повітовим Кружком на чотири західні повіти льв. воев. Кружкові підлягає крім місцевого Кружка ще 12 Кружків, з котрих 2 Кружки заложено у звіттовому році, а саме у Явірнику та Варі. На оснування Кружка у Щавнім влада не згодилася. До активних Кружків належать: Кр. у Варі, Бонарівці, Костарівцях, Морохові (який у звіттовому році закупив власну домівку), Завадці Рим. — До менше активних Кр. належать: Кр. у Звоїськах, Чертежі, Явірнику, Туринську, Просіку та Мокрім. У менше активних Кружках дається відчувати дуже брак власної домівки.

Фінансовий стан каси Кружка має у приходах квоту 2.657 зол. 72 гр., та в розходах квоту 2.656 зол. 12 гр. — Готівка в Касі: 1 зол. 60 гр. Кружок має ще на книжочці місц. Кред. кооп. „Сян“ квоту 341 зол. 97 гр. — Приходи Кр. — це 1% датки, в квоті понад 300 зол., односотиковий фонд дав 17 зол. 82 гр. Рівнож велика позиція у приходах — це членські вкладки досить правильно вплачувані. Америка прислала на потреби Кружка квоту 75 долярів, за так велику жертву належить Братам заокеанським велика подяка. Додатне явище — це окремі жертви свідомих громадян на Р. Ш. з таких нагод, як весілля, хрестини і т. п. Це доказ популярности рідношкільної ідеї. Переведено збірку коляди й писанки в сяницькому та березівському повіті. Коляда у сян. пов. дала квоту 544 зол. 22 гр., писанка квоту 101 зол. 83 гр., натомість у бер. повіті коляда дала квоту 243 зол. 62 гр., а писанка принесла квоту 51 зол. 59

гр. Всю писанку та частину коляди вислано до Гол. Упр. на потреби Кружка, а саме на організацію дитячих садків.

Кружок одержав письм 87, вислав 241, а Старшина Кр. відбула 8 засідань.

На цім Голова закінчив звіт із діяльності, а по оживленій дискусії над звітом на внесення Контр. Комісії уділено одноголосно уступаючій Старшині абсолюторію.

Головою Кружка вибрано знову дотеперішнього голову, Д-ра Степана Ванчицького, адвоката в Сяноці.

У кінцевій дискусії обговорювано справи над дальшою діяльністю Кружка, над організуванням дальших Кружків, над оживленням діяльності деяких слабших Кружків. Вкінці висловлено побажання, щоб наші сяницькі Члени брали масову участь у своїх річних загальних зборах Т-ва, до якого вони належать, щоб їм не було байдуже, що на цих зборах ухвалюється, але також, щоб і вони прийшли та дали не одну добру гадку відносно дальшої діяльності свого Кружка.

Л. Блакитний.

Дарунок ізза океану.

З нагоди десятиліття свого щасливого подружжя, наш громадянин у Чикаго Павло Пельц, улаштував гостинну вечору своїм близьким приятелям обох сторін. Після смачної вечорі, громадянин Пельц подякував своїм гостям за щедрі дарунки й запросив їх до дальшої забави. З черги громадянин Теодозій Скірник промовив до гостей, бажаючи їм дальшого щастя й гарної долі та згадав про дитячий садок у рідному своєму селі Вороблику Королів, у його освітньому змаганні до кращого завтра. Гості зрозуміли добру ціль і радо, по спроможности зложили свої щирі жертви на підмогу садкові.

По 1 долярові зложили: Павло Пельц, Теодозій Скірник, Лука Пельц, Панько Копчак, Петро Маховський, Юрко Галько; по 50 ам. центів: Целягія Вархоляк, Юрко Копчак, Микола Копчак, Косма Драган, Михайло Босак; по 25 ц.: Т. Маховський, Марія Маховська, Теодозія Сташишин, Анна Буряк, Катерина Гарві й Ф. Егман. — Разом 10 ам. долярів.

Усім Жертводавцям щира подяка від малих вороблицьких діточок. — Гість.

Передплатники в Америці й Канаді

присилайте передплату на адресу „Наш Лемко“, Львів, ул. Новий Світ, 22.

Роман Антонович.

11

Як говорив Бескид.

Коли збиралась встати, почула в замку ключ, що обертався двічі, а потім уривну розмову, здивування, посміх і знову кроки, що скоро віддалялись і стихали. А потім тихо стало.

Підвелась. І попрямувала туди, де чула скрегіт ключа в замку, там двері. Руки висунула наперед себе й за хвилину кілька дотикала дерев'яних дверей.

— Чи зачинили двері? Мабуть, що відчинили, І натиснула. Вони подались і крізь вузьку спочатку шпару ввігнались в п'ятому світло.

Марька пристанула. Зикзаками протягалися думка з думки й вона ще більш впустила світла у комірку і виглянула. Очі провадили крізь довгий коридор з кратованими вікнами. Пішла спокійно. І вийшла на ошкленій рундучок й побачила ген на подвірі колясу в подвійному запрягу з „шімлів“, а біля гурт конюхів, льокаїв й покоївок, а далі ще малу дружину, озброєного війська.

Усі очі звернені були туди. Це приїхала до графа Ерліхгофа баронівна Четвертинська. Не знала цього Марька. Вона спокійно йшла все далі з метою вирватись звідсіль. І городами, поза тини дісталася поза обору й частокіл у чисте поле, засіяне зеленим хлібом. Крізь ці поля ввійшла у ліс. І щойно в лісі віджила. Сосновий запах розширював їй груди й вона почула, що є на волі. Згадала дім, батьків і віддихнувши глибоко, поглянула на небо-схил, на сонце й пустилась свесбідніше у рідний хутір. Ідучи роздумувала:

— Чому Юрко не боронив, як Васька схопив її на поляні? Не чув її крику і благань. Він недалеко звідси був. Чому потім давав їй пропадати у дворі? Невже забув за неї? Юрко, що збив рудого Ваську за те, що той посмів гніздити тільки думку в своїй голові про неї. Той сам Юрко..

І Марьці стало жалко. Здавалось їй, що вона самітна.. нікого вже не має. Навіть батьки не боронили.. Всі разом віддали її на поталу Васьки і двора..

Вже зашуміла по скелистих плитах швидко Яселка й на вид її у Марьчиному естві, як вечірня повня, проснулася дитина. Мерцій стрибками у річці станула й руками розгортала воду та хлопалась у ній. Потім змила обличчя й пригадала розвіяне волосся та пригадала, що час іти вже до батьків до хутора. Їм розказати, що витерпіла вчора й нині. Перебрала річку і берегом пішла.

На гумні хутора Сипків дримала могила свіжа з хрестом яловим. Довкола згарища дотіли вже, а попелиця вигрівалася до сонця.

З очима впертими у стовп стояла при могилі Марька.

Стояла і довго не рухалась. Потім розглянулася й зітхнула. Зубами призла губи..

— Нема вже в мене дому.. — пролебеділа тихо. Перехрестилась мовчки, відвернувшись і пішла наперед себе до Яселки. Пристанула над берегом й дивилась в стовп з тяжкою думкою на обличчі. З очей її не сходила могила посеред гумна. Глибоко садовилась на дні душі її.. глибоко..

Перебрала річку і пішла тихо намання в лісі з картиною могили в очах і на душі. Разками чула шум смерік, що вдирався в її душу і втихав, щоб знову в ній заколотилось і виринала жовта могила, білий хрест яловий..

Шум смерік втихав для неї раз-у-раз і Марька для світа завмирала..

А смереки шуміли, шуміли. Розказували й гомоніли. Мали, небоги про що.

Марька йшла. І бачила могилу і могилу — й яловий хрест і хрест. А біля могили Юрка, що обняв її й голубив та розказував, що в тій могилі погребана несправедливість і кривда. Що скрізь по горах уже говорить свята правда й вона йде та голосну свою пісню вже співає. Ні, ні, в могилі тій не спочивають няньо й мама. Там несправедливість усуміш з рабством і терпеливістю лягли..

Смеркало. А Марька далі йшла й бачила свою могилу.. І був при ній Юрко і з ним йшла в країну, де вже давно не чув ніхто про кривду і несправедливість.

Минула ніч, а Марька йшла. А ранком, коли вже впали роси й сонце забарило обрій, вона стояла на Великому Ділі й дивилась у низ у мряки, що піднесились, щоб їх сонце проковтнуло.

Зпід мряк дивилося Високе Місто.*)

Місто?.. Високе місто.. мокрі дахи від рос блистять..

Ні, ні!.. Там ще гуляє кривда, там ще могили не копали, щоб кривду погребати Марька закрила очі й відвернулася. Побігла по поляні, а на краю поляни пристанула. Як глянула, то сонце у долині ковтало вже ранні мряки, а в низу блистіли примокними ще стріхами друге місто.

..Романове село..**)

І княжий замок блистів золотом до сонця. Замок князя Романа, що приїздив туди, як лови були в бескидських зборах. Колись і там несправедливості не було.. Тепер?..

І Марька відвернулася. На княжій замку князя вже не було. Там сидів пан..

І бігла намання наперед себе. Лісом аж сонце підкотилося високо. Потім ненароком надбала стежину бити і вийшла з ліса на поляну.

— Гей, дівча кадиць ідеш?

Почула та пристанула. Прочуняла від чаду дум і немов твереза вже розглянулася. Стояла на поляні, що зависла на узбіччі. В долині бачила хатки з соломяними кришами.. село над річкою розсілось.. А за хвилину перед собою трьох пастухів у соломяних капелюхах та каганках. Ішли до неї.

— Люди.. Давно не бачила людей.. своїх.. Вони у керпцях, а один босий.. свої ті люди. А поза ними на поляні перехилилися під лісом стара колиба й ватра димовим рядом вкривала добрий шмат поляни. А ген у самому кутку поляни отару овечок собаки пильнували.

— Здалека ти, дівча? Бо не зо Синева ти правда?

— Що? Ні, не зо Синева..

Почувши живі людські слова Марька тверезіла. Отрясалася з чаду чорного настрою й оживала. Нагадувала.. двір і втеча, а потім пожарище й могила на гумні. А потім ставало мрячно в її думках. Не пам'ятала, що було потім. Тепер зрозуміла і чула, що перед нею виринуло те, що осяяне було золотом сонця, те що любила: гірську зелень і доволени, розсміяні обличчя.. свої.. Бо як відійшла від могили на гумні — не чула цього.. Це разом все потягало її за собою, обмотувало собою і казало признавати, що на світі красно. І Марька повірила у це.

Далі буде.

*) Високе Місто — давніша назва Яслиськ.

***) Романове село — сьогоднішній Риманів.

Юліян Гарнович.

Історичний словник Лемківщини.

Тарнавка, українське село над потічком Тарнавчиком, що вливається з лівого боку до Вислока, з українською греко-католицькою церквою Покрови Пресвятої Богородиці, збудованою в 1860 році; віддалене 15 км. від Риманова, 28 км. від Сянока, 14 км. від залізниці в Боську. (Окремо: Над руслом Вислока).

Теребча, українське село, з українською греко-католицькою церквою Успення Пресвятої Богородиці, побудованою в 1807 році, поселене в XV. сторіччі; віддалене 3 км. від Сянока, побудоване на узгір'ях по лівій стороні Сяну. (Література: Ф. Коковський: Східніми межами Лемківщини, Львів 1937 р.).

Терстяна, українське, дочерне, віддалене 6 км. село від своєї парохії в Тилявії.

Тирява Сільна, українське село, над річкою Тирявою, з українською греко-католицькою церквою Собора святого Іоана Хрестителя, збудованою в 1837 році; віддалене 15 км. від Сянока, 3 км. від Мриголоду. (Дуже цінна праця професора Івана Филипчака п. н. „Нарис історії Тиряви Сільної“. Відбитка з записок Наук. Тов. ім. Шевченка т. 154, Львів 1937, стор. 1—28).

Тиханя, українське село, з українською греко-католицькою церквою святого Отця Миколая, збудованою в 1790 році; віддалене 24 км. від Дуклі, 3 км. від Крамної; поселене в XV. сторіччі.

Токарня, українське село, з українською греко-католицькою церквою Успення Пресвятої Богородиці, збудованою в 1884 році; віддалене 3 км. від Буківська, 18 км. від Сянока.

Угрин, українське дочерне, віддалене 3 км. село від парохії в Лабовій (гляди „Наш Лемко“ рік V.).

Улюч, українське село, з українською греко-католицькою церквою Вознесіння Господа Нашого Ісуса Христа, збудованою в 1510 році й церквою святого Отця Миколая, збудованою в 1925 році; віддалене 24 км. від Сянока. (Література: Ф. Коковський: Східніми межами Лемківщини, Львів 1937 р., Вл. Кухарський: Санок і Саноцька земля в добу Пястув і Ягелльонув, Львів 1906).

Уляниця, польська оселя біля Динова.

Устя Руське, українське село, з українською церквою Преподоб. Матері Параскевії, збудованою в 1786 році; віддалене 26 км. від Горлиць. (Населення Устя Руського пам'ятає про славні подвиги збійників у Бескидах, які мали на т. зв. Збуївській Полянні в Устю свій осідок і різні сховки). Устя Руське поселене в XIV. сторіччі над річкою Ропю.

Фаліївка, златинізоване село коло Сянока, приналежне до української парохії в Юрівцях.

Фльоринка, українське село, з українською греко-католицькою церквою святого Архангела Михаїла, збудованою в 1875 році; віддалене 8 км. від Грибова, 29 км. від Н. Санча. (Гляди: „Наш Лемко“ річник V.).

Фолюш (Клопінниця), українське дочерне, віддалене 2¹/₂ км. село від парохії у Цеклинській Волі, біля Змигороду. (Гл.: „Наш Лемко“ ч. 20(68).

Фриштак, містечко в Короснянській окрузі.

Футома, польська оселя, коло Динсва (А. Г. З. XIII. 87.).

Ходорівка, мішаний присілок (1/4 км.) Бахіря коло Динова, в Березівській окрузі.

Цеклин, польська оселя біля Змигороду.

Цергова, дочерне село Тиляви (12 км.), майже передмістя Дуклі на правім березі річки Яселки; відоме вже в XIV. сторіччі (АГЗ VII. 15).

Цигановичі, польська оселя біля Ст. Санча.

Чарна, українське, дочерне, віддалене 3 км. село від парохії у Вижніх Брунарях, з українською церквою святого Великомученика Димитрія, збудованою в 1764 році; віддалене 18 км. від Грибова; поселене в XV. сторіччі.

Чаців, українське село, дочерне парохії Матієвої, біля Нового Санча.

Черемха, українське дочерне село парохії Липівця, з українською церквою Покрови Пресвятої Богородиці, збудованою в 1883 році; віддалене 30 км. від Риманова.

Черешнів, польська оселя біля Березова.

Чертеж, українське село, з українською греко-католицькою церквою Преображення Господа Нашого Ісуса Христа, збудованою в 1742 році; віддалене 5 км. від Сянока; поселене ще в княжих часах (початки 14 сторіччя): (з Чертежа родом бл. п. о. Степан Гарнович, о. Василь Антонич, о. Андрій Кіт, о. Василь Дяк).

Чертижне, українське дочерне, віддалене 14 км. село від парохії в Баниці, з українською церквою святого Архангела Михаїла, збудованою в 1791 році; біля Горлиць; поселене в XV. сторіччі.

Чирна, українське село, з українською греко-католицькою церквою св. Великомуч. Параскевії, збудованою в 1892 році; віддалене 22 км. від Грибова, 46 км. від Нового Санча, 5 км. від Снітниці; поселене в XIV. сторіччі.

Чорна Вода, українське дочерне, віддалене 2¹/₂ км. село від своєї парохії в Явірках, біля Коростенка над Дунайцем; побудоване над потічком званим Чорна Вода.

Чорне, українське село, з українською греко-католицькою церквою святого Великомученика Димитрія, збудованою в 1789 році; віддалене 30 км. від Горлиць, 5 км. від Незнайової, 12 км. від Крамної.

Чорноріки (Чорна Ясениця), українське село, з українською церквою святого Великомуч. Димитрія, збудованою в 1921 році; віддалене 10 км. від Коросна, 3 км. від Корчини; відоме вже в XV. сторіччі (АГЗ XIV 801).

Шебні, польська оселя в Короснянщині.

Шимбарк, польська оселя в Горличчині.

Шклярі, українське село, з українською греко-католицькою церквою святого Отця Миколая, збудованою в 1894 році; віддалене 14 км. від Риманова, 4 км. від Яєлиськ, 40 км. від Сянока; поселене в XV. сторіччі. (Зі Шклярів родом о. Степан Ядловський).

Шклярки, оселя біля Горлиць.

Шляхтова, українське село, з українською греко-католицькою церквою Покрови Пресвятої Богородиці, збудованою в 1903 році; віддалене 8 км. від Шавниці, 43 км. від Нового Санча; відоме вже в XIV. сторіччі.

Шавник, українське, дочерне, віддалене 2 км. село від парохії в Злоцькїм, біля Мушини, з українською церквою святого Велик. Димитрія, збудованою в 1841 році; (Гляди: „Наш Лемко“ ч. 3 (51) 1936 р.).

Щепанцева (Щепанцева Воля), польська оселя записана в АГЗ III 72, як оселя; положена в „Руській землі, Сяницькій окрузі“.

Посвячення домівки

Українського Народного Дому
у Красній на Лемківщині.

Тверда постанова свідомих односельчан села Красна, котрі перебувають в Америці, вкінці вже у великій мірі зреалізована. Величавий одноповерховий будинок вже пишеться побіч рівнож гарної та величавої мурованої церкви. Вправді не зовсім ще він викінчений, але часинно, то зн. викінчена є частина лівого крила партеру, котра складається з двох просторих, гарно розмальованих кімнат, з великими вікнами, враз із притикаючим до тих саль, коритарем. І саме в дні празника Св. Архангела Михаїла (21. листопада 1937. р.) відбулося урочисте посвячення викінчених домівок.

По урочистій празничній Службі Божій відбулося посвячення, яке довершив короснянський декан та парох Бонарівки о. Іван Ключас у товаристві місцевого сотруди́ка й містоголови Українського Народного Дому о. Білевича та о. Костишина з Чорнорік, у присутності голови Т-ва Український Нар. Дім, Дра Юліяна Налісника, адвоката з Дуклі та уроженця Красної, як рівнож у присутності інтелігенції й великого числа свідомих громадян.

По акті посвячення о. декан І. Ключас у щирих словах пояснив,

яке значіння має оця видвигнена будівля для культурного розвитку та піднесення села. Він висловив теж належну подяку односельчанам в Америці, які не жаліють ані труду, ані гроша над реалізацією свого наміру, щоб у своєму рідному селі збудувати Дім, який має стати джерелом культури, освіти та економічного піднесення села. На знак подяки, яку відчують Красняни до своїх Братів за Океаном — відспівали на їх честь Многолітствіє, та в честь всіх тих, що стільки вже труду доложили при тій так гарній і величавій будівлі. З Бонарівки склав привіт голови Читальні „Просвіта“ В. Качмарський.

У викінчених салях Українського Нар. Дому знайдуть тепер приміщення Т-во Український Нар. Дім як рівнож і друге Т-во „Сільський Господар“, який має вже тепер около 70 членів.

Своя простора домівка, зимові вечори та праця свідомих одиниць дають запоруку, що Красна піде слідом своєї сусідки Бонарівки та стане рівнож окрасою наших західніх окраїн, стане також осередком, з якого свідомість буде далеко розганяти та відганяти кацапський дурман, що як та гидка мряка находить на Красну під цю пору з Коросна та Вороблика.

Л. Блакитний.

— 0 —

ПОДЯКА.

Виділ читальні „Просвіти“ в Тиряї Волоській складає щиру та сердечну подяку Братам Землякам у Шикаго Іл. П. А. за дворазову грошеву допомогу, прислану в 1936—1937. р. на віднову української католицької церкви та потреби чит. „Просвіти“ в Тиряї Волозькій. Жертви зложили:

Підгурник Іван 5 дол., по 2 дол. зложили: Гусейко Осип, Андрусечко Кость, Білас Розалія, Скірка Франко, Михолко Григорій; по 1 дол. зложили: о. Ковальчик парох Української Православної Церкви в Борнсайд, Іванцьо Мик, Черепаняк П., Михолко Гр., Верхолик М., Гнат М., Др. М. Сіменович, Др. П. Канчір, Томашівська М., Харовський П., Цьвань Мик., Васько П., Пудик М., Джуган Андр., Чупільський Мартин, Карлсон Роз., Бобик Ол., Дрега Ів., Гусейко Роз., Бурдяк Кат., Макарій А., Сталеній Мих., Капуста Марко, Зелінка Ст., Сікора Ів., Ондз'кевич Н., Запухляк Мик., Спвак Вас., Нісеніч Ів., Сокул Людв., Мельник П., Подлецький Мик., Небор Ю., Дзюрлазевич Ст., Нісеніч П., Корнафель Т., Жеребняк Ів., Гінко Ів., Коцловський М., 1/2 дол. Демкович Ів. 1 дол., Парада Ів., Демкович П., Литвин Матвій, Бурдяк Мих., Лисуля Вол.; по 1/2 дол. зложили: Скочинець П., Ганьківський А., Угрин П., Ковальчик П., Шурко П., Білью М., Коцловський Мих. і Джуган Катерина. Разом 64 ам. дол.

Всім вище згаданим Жертводавцям заслаємо щире українське „Спаси Бог“ та бажаємо все́го найліпшого, як рівнож поручаємо себе і дальшій пам'яті. Зокрема заслаємо щиру подяку нашим Братам а то: Гусейко Осипові, Скірка Франкові, Гнатові Михайлові та Іванцьові Миколаєві за перефедення цих збірок. Виділ чит. „Просвіти“ в Тиряї Іванечко Мих. Чупільський Мих. голова. секретар.

Честь людям, чи Богові?

Як виховують наших дітей у школі.

Панько Горішний зупинився край дороги і стояв як вкопаний. Спустив голову в долину, а великим пальцем штуркав себе до чола та все сам до себе:

— Гм!... Що то таке може бути? Чи то я здурів? Чи то люди подуріли? І що то робиться? І як то буде?

Аж надійшов дорогою Семко Пригата тай питає:

А що Ви, Паньку? Забули що, чи загубили?

Панько глипнув на Семка і мовчав. По хвилі каже:

— Я вже сам не знаю! Я вже нині й розум загубив!

— Та що таке, Паньку? З міста вертає?

— Або я знаю, звідки я йду, куди я йду? Тепер цілий світ догори ногами ходить!

— Та що таке сталося? Кажіть, Паньку, ясно!

— Аво, що! Іду дорогою, аж вертає зо школи якийсь малий школяр, здається чи не Грицько тої Євки Лолушкової зза греблі. Подивилося на мене, піднесло рученя коло вуха і каже до мене: „Чесць!“ Як вчув я це, тай став як дурний. Ну, ну, ну! Чи чували Ви таке? Таке мале, може щойно зачало до школи ходити, і каже до мене старого „чесць“. Чи

я його „колега“, чи як? Та яку „чесць“ може мати такий шкраб? Та воно кпить собі з мене! Бо що я можу йому відповісти на те, як він каже до мене „чесць“. Випадало би й мені піднести долонню до вуха і цьому малому шкрабові теж сказати „чесць“. Ну, й видите, що нині діється на світі? І що це дальше буде? Таж нині і так уже мале не шанує старшого. А за якийсь час хіба дорогою не дасть перейти! Ну, і що Ви скажете на те?

— Ха, ха, ха! — засміявся Семко, і каже: „Та бо, бачите, Паньку, нині по школах уже не хочуть учити „Слава Ісусу Христу!“ Нині дитина й до учителя салютує, і каже „чесць“. Бо так по деяких школах учать! Колись ми свого вчителя шанували, слухали, а тепер усе помішалось, ніби „колеги“ собі. Колись школяр шапку скинув, сказав „Слава Ісусу Христу!“, а тепер він сміється зо всіх. Туцне ногою, махне рукою, і маєш „чесць“. А які ці підручки бувають тепер зухвали! Нині син до батька, донька до мами, скачуть до очей, як оси. А як відказати вміють! Ой, біда нині на світі, як люди за Бога забувають.

— Алеж там священник якоїсь релігії вчить! Як це, щоб дитина не знала, як перейти коло старшого?

— Ей, Паньку, що казати? Що там священник може навчити, як він прийде до школи раз на тиждень на одну годину? Це таки треба самому вчити дітей християнського життя. Треба їм книже-

чок релігійних купувати, молитви питати, поучувати, наказувати, до церкви висилати, бо інакше буде біда!

— А то, а то! Чого то чоловік дочекався!

— Ей, Паньку, так воно скрізь по світі нині буває. Тепер кожний нарід по своему витається. В Італії підносять руку перед себе, в Німеччині кричать „Гайль Гітлер“, більшовики затискають кулак до неба, а все, щоби без Бога, проти Бога. Тай зате нема нині добра між народом. Аж як люди скаменуться, і знову навернуться до Бога, тоді може поліпшиться доля народів.

— А не знати, як тепер дівчат чи жінок учать поздоровляти?

— Так само, Паньку! Тепер нема жінок! Тепер усе войско! Всею салютує, всею руку догори і бе у запятки.

— А хто буде дітей учити, виховувати?

— Ой, чи Ви не знаєте, яке нині по деяких околицях буває жіноцтво, і як з дітьми обходяться? Чиста Содомо-Гомора! Ще Господь дуже милосердний, коли стільки терпить.

Тому треба нам у першу чергу вчити наших дітей, щоб уміли віддавати честь Ісусові Христові, а тоді буде й між людьми честь. Бувайте здорові, Паньку! Слава Ісусу Христу!

— Слава на віки Богу! — відказав Паньку і потяг до дому, роздумуючи по дорозі. — („Правда“ ч. 41).

Поможіть докінчити.

До Американських та Краєвих прихильників Лемківщини сердечне прохання!

Як уже була про це згадка в краєвих українських часописах, село Красна, короснянського повіту на Лемківщині, здвинуло величавий одноповерховий будинок „Українського Народного Дому“, в якому крім театральної сали на 500 осіб знайдуть приміщення різні місцеві культурно-освітні та економічні установи.

Продовж біжучого року викінчено дві кімнати, а посвячення тих кімнат відбулося саме в дні св. Михайла. — Того посвячення довершив о. Клюфас, короснянський декан в товаристві місцевого сотрудника о. Білевича, о. Костишина з Чорнорік і в присутності кількох соток місцевих парохіян.

По dokonанім посвяченні о. декан, у коротких словах вказав зібраним на вагу довершеного діла та на значіння, яке буде мати для села й околиці така величава будівля. — Опісля голова читальні „Просвіти“ в Бонарівці, В. Качмарський, склав привіт у сердечних словах присутнім від численних наших товариств сусіднього нашого Ліскова, яким саме є село Бонарівка.

Справа будови того дому тягнеться вже від кількох літ. — Ще в році 1931. засновано в селі статутове товариство „Український Народний Дім“, а цілею того товариства має бути стремління до освітнього, культурного та економічного двигнення населення української

народности забутого дотепер села Красна та збаламученої москвофільською дурійкою околиці. — Затвердження самого статута прийшло скоро, однак затвердження пляну будови протяглося кілька літ. — Всетаки остаточно минушого року розпочато намірену будову того величавого одноповерхового будинку й будинок витягнуто під дах та вкрито бляхою. — Діла того довершено виключно жертвами свідомих односельчан, які живуть в Америці, та які на ту ціль не щадять пожертв. — Край до того часу дав дуже мало. — Всі дотеперішні краєві пожертви на ту ціль не перевищують суми 500 зол.

Викінчення цієї національної твердині є dokonче потрібне й то негайно, та ще тим більше, що наші доморослі вороги не сплять. — Ось дня 8. листопада б. р. недобитки околичної інтелігенції москвофільської та ще декількох русских кооператорів зі Львова зіхались до села Красна, казали солтисови громади скликати збори та заложили читальню ім. Качковського.

Ціль тої роботи очевидна, а саме внести в село роздор, доводити до непорозумін в родинах, перешкодити в довершенні наміреної роботи, а головно загальмувати прискішення викінчення будови тої домівки.

Одинока наша й дальше надія на наших односельчан, що перебувають в Америці. Зокрема звертаємося також до краєвого громадянства з горячим проханням, допомогти

нам негайно грошевими пожертвами в цьому так важному ділі. Хай кожний, що йому лежить на серці двигнення з занепаду нашої загроженої та баламученої до тепер Лемківщини, доложити свою цеголку до будови нашого Народного Дому, а імена всіх жертводавців запишуться золотими буквами не тільки в памятковій книзі, але й у вдячних серцях теперішнього населення та грядущих поколінь наших західних окраїн.

Складаючи щиру подяку всім дотеперішнім Жертводавцям, просимо дальші жертви слати на адресу нашого скарбника Михайла Цепка, в Красній, почта Венглювка коло Кросна.

Заразом просимо надрукувати цю нашу відозву всі наші краєві та американські часописи.

За Товариство „Український Народний Дім“ в Красній:

Др. Юліян Налісник, Голова Тов-а.

Виказ ч. III. пожертв на будову Українського Народного Дому в Красній:

Др. Олександр Малецький, суддя в Кракові пораз другий 50 зл., Др. Володимир Константинович, адвокат в Буківську 3 зл., Др. Володимир Мурович, адвокат в Яблоніві 2 зл., О. Володимир Худик з Волі Нижньої 2 зл., О. Михайло Жеплинський зі Завадки Римаівської 4 зл., О. Микола Головач, катехит з Боська 3 зл., Др. Кость Паньківський, адвокат у Львові 5 зл. — Разом 68 зл. За Український Народний Дім в Красній:

Др. Юліян Налісник, Голова.

Вирівнюйте передплату та присилайте належитість за книжки!

Ст. Вархоляк.

Фалечна жена.

Чи українській жінці на Лемківщині треба освіти й чому?

— Тедось! чуеш? Тедось!

— Чого верещиш?

— Як я вертав з церкви, задержав мене наш учитель і питався, чому наша Параня так рідко ходить до школи, а Макенмові бракує багато карток у книжках. Треба якось...

— Замкни гембу, ніч не треба! З Максима професор не буде, а Параня має пасти гусята на вигоні, й як підросте, то й так за пана не піде, а хлопу за жену вистарчить і без науки.

— Ей Тедось, Тедось, ти повинна мати Бога в серцю й розум у голові. Нині такий світ, що темному ніт що робити. Або і в нас; хата пообдирана, господарка під псом, дітей не пильнуєш, їсти зварити не вмієш, в хаті тебе мало видати, бо вічно по сусідках за пльотками...

— Тра-а-х! — останні слова приглушили немилосердно заперті двері й Тедоська помандрувала до куми Дмитрихи, пожалітися на свою „скаранну годину“ з таким чоловіком.

*

— Тедось!

— Чого знов?

— Наш Максим нічю вибив у читальні вікно та збив лампу по пьяному й я буду мусів...

— Ніч не будеш мусів, хлопець мав рацію, що не дав собі читальнякам у кашу наплоти, а твоя нога теж не повинна більше до читальні ступити, коли вони такі мудрі й хочуть на тебе кару накладати.

— Та то ще не кінець на тім. Говорили мені в читальні, що й наша Параня приносить нам ганьбу на старші роки. Вчора на музиці...

— А хобоба би їх ясна забрала! То дівчині на музики не вільно ходити? Засе кому до моїх дітей.

Я свої діти не по то вигодувала, щоб від людей ховалися й кожний їм кілки на головах тесати хотів, я...

— Алеж Тедось, ти не розумієш... — грим! — Горщик з печі через руку Тедоськи помандрував у чоло Гриця.

*

Це тільки два винятки із багатопрімного лемківського життя, села.

Кого тут обвинувачити? Жінку? Чому? Чоловік здебільша гостем у хаті, жінка тримає три вугла хати, а чоловік щойно четверте.

Жінка змалку піклується кожною дитиною й має змогу вщипити дитині те,

що сама вміє. Свідома жінка може не тільки свому чоловікові прилагодити смачну, здорову й дешеvu страву та гарну обстановку кімнати, але як мати зуміє впоїти в душу дитини любов до Бога, історії рідного народа, дати дитині перші вказівки співжиття з другими, навчити пошану старших, батьків, дорожочіностей своєї народи і т. д. і т. д.

Поде до попису жінки, як бачимо широке. Якже ж жінка зможе те все дати, скоро вона сама буде темна як ніч?

На жаль, на Лемківщині серед жіноцтва панує переважно, як не вороже, то в кожному разі байдуже відношення до книжки, газети, до науки.

Треба тому змобілізувати всі сили, переломити жіночу нехтіть до освіти й дати жінці на Лемківщині в руки добру книжку та газету.

Скільки нещасних подруж, скільки рижних нещастя можна уникнути, скільки менше кандидатів на злочинців буде, якщо дамо жінці змогу набути освіти, щоб вона сама вміла переказати цю освіту виховуваному нею молодому поколінню.

Відповідаючи безпосередньо на запит, кличемо: так! Українській жінці на Лемківщині треба освіти, хочби просто тому, щоб нам усім не стати полем, на якому всякі темні сили відбуватимуть свої герці!...

ПЕРШЕ СВЯТО В ЧЕСТЬ МИТР. Й. СЕМБРАТОВИЧА В КРАКОВІ.

На поклик Головної Ради „Відродження“, влаштувати в цьому році Свята „Відродження“ з нагоди 55-ліття митр. Й. Сембратовича, Великого Подвижника відродженецького руху, — відгукнулася — як перша — карна філія „Відродження“ в Кракові, яка влаштувала за взором Централі (що відбула таке Свято у Львові 23. V. ц. р. на площі „Сокола-Батька“) дуже гарне Свято в честь митр. Й. Сембратовича зі ширшою програмою, при співучасті всіх краківських українських установ. Плян виготовив міжорганізаційний Комітет, що видав теж перед Святом відозву до всіх громадян Кракова.

Свято відбулося 24. жовтня ц.р. Академію закінчено національним гимном.

Академія відбулась у салі „Провісвіт“. В цій же салі влаштовано рівночасно мистецьку виставку відродженецьких образів і видань Централі.

Академія й виставка були влаштовані справді по мистецькі та полишили найкраще вражіння. Найкращий доказ, що після Академії вписалось дуже багато нових членів до „Відродження“, а саме Т-во зискало в усього громадянства дуже глибоку симпатію та популярність.

Краків дав дуже гарний приклад. Таке саме Свято влаштує Філія „Відродження“ в Снятині в грудні й ін. Саме Краків, Снятин і ще кілька Кружків ведуть найбільш планову інтензивну відродженецьку працю, влаштовуючи через цілий рік реферати, виклади й постійні сходи членів.

Треба радіти, що праця Т-ва „Відродження“ тепер оживає й підноситься до більш постійного й життєздатного руху, бо це є запорука, що тверезий дух запанує в цілому народі й він спрямує всі свої сили на шлях піднесення національної культури, сили тіла й духа — передумови нашого кращого завтра.

Іван Данилик.

О С І Н Н Е.

Я знову нині виходив
На стежку ту, що серед нив
Май — літа виглядати;
Розсіять в скибах думи ті,
Що томлять душу в самоті,
В чорнозем їх сховати —
я йшов.

Крик ворона там десь конав,
Як спів пастушки залунав
Тупим жалем роздуки:
„Вернись-вернись, милий мій,
Люби, кохай і — без надій,
Втни тузі ноги, руки“ —
і втих.

А вітер всім, загоготів
Осінім гулом й полетів
По чорних перелогах;
Вороння в гай безлистя гнав,
Горбаті верби підмовляв
Шуміти при дорогах —
сумно.

Далека путь вам журавлі,
Ключем, що тягнетесь в імлі,
Не жаль вам весни-літа?
А юних днів, а рідних піль?
Іх сціпите вскорі заметіль,
А ви — на краю світа:
„кру-кру“.

З узгай лине жовтий шум
Імлистий біл, мертвецький глум
І ввечорі і вранці;
Слізми росить туманна даль
І плаче, хлипа туга, жаль
По Веснонці-коханці —
більно.

Церковні брокати, борти, френдзлі, панаму і нитки Д. М. С. до вишивання фелонів і фан, гьгові фелони, фани, павуки, хрести, чаші, дзвони, прапори для Товариств і відзнаки, евангелія і прочі церковні книги, образи і образці, світло і кандило

купуйте й замовляйте в українській кооперативі

„ДОСТАВА“

у Львові, Ринок 43/1.

і в її склепах: у Львові, Руська ч. 20.
в Перемишлі, вул. Косцюшка ч. 5.

Проти РОЖИЦІ безрог треба щепити безроги сировицею і шпидиною.

Шурі нищить РАЇИНА.

Пільні миши нищить МИШИНА.

„СЕРОВАК“

Сп. з О. В.

Львів, вул. Сенаторська ч. 5.

Тел. 201-07.

Перепроваджує відшурення. На бажання інформації.

„Народна Торговля“ в с я н о ц і

поручає
членам, кооперативам
і приватним купцям
споживчі й колоніальні товари,
насіння господарських рослин
і трав.

ЗАМІТКА.

З цим числом шлемо нашим Передплатникам як безплатний додаток стінні календарі Рідної Школи на 1938 рік і поштові складанки на пересилку дару Рідній Школі

Адміністрація Нашого Лемка.

І найменшими оощадностями

В ПРОМ-БАНКУ

Львів, ул. Гродзіцьких 1. п. II.

розбудовуйте рідний промисл.

Нові книжки.

Орій Орест: ПІД ЛЬВОВОМ ПЛУГ ВІДПОЧИВАВ (історична повість). Українська Культурна Скарбниця, ч. 11—12. Вид. „Батьківщини“. Львів, 1937.

Ол. Бабій: ОСТАННЯ ОФІРА ЦІСАРЕВІ, (поема). Вид.: як вище, стор. 32.

УЧИТЕЛЬСЬКИЙ КАЛЕНДАР НА 1938 Р. Львів, 1938. Накл. „Взаємної Помочі Українського Вчителства“.

В. Будзиновський: КОЗАК ШУБА, історичне оповідання. Вид. Дешевої Української Бібліотеки, Львів, Бляхарська 8/II, стор. 78, ціна 80 гр.

Не вільно нам забувати,

що всілякі

ЦУКОРКИ
ШОКОЛЯДИ
і СОЛОДКЕ
ПЕЧИВО

купуємо тільки з правдиво
української фабрики

„ФОРТУНА НОВА“

ЛИСТУВАННЯ.

Вп. Магдалина Бобер у Боську: одержала від А. Бобер з Канади 1 долар на Дзвіночок. Привіт.

Вп. Денис Степняк: ми не одержали від Вас ніякого допису. Гаразд.

Вп. В. Качмарський: по кінець ц. р. не маєте залеглостей. Привіт.

Вп. Т. Єдинак: широ дякуємо за пам'ять. Поздоровлення.

Вп. Роман Кишакевич: На днях був хор Котка у Львові та нам сказали, що вони не одержали дозволу. Дуже Всіх перепрошують. Гаразд.

Вп. Павло Подубинський: реклам. числа вислали. Гаразд.

Вп. Михайло Цап З.: будемо Вам посылати з пресфонду. На вістки все ждемо. Гаразд.

Впр. о. П. Кадамунецький: заплачено по кінець 1938 р. Ширий привіт.

Дописи, які ми одержали з Новосандеччини, викорисаємо.

Вп. М. Новицький: Дзвіночок Любці піде. Братні поздоровлення.

Чи Ви пробували вже

„ПРАЖІНЬ“

Якщо ні

то купіть сейчас і спробуйте,
бо це дуже смачна і здорова
кава для дітей і для старших!

Вирабляє кооп. фабрика домішок до кави

„Суспільний Промисл“

Львів — Богданівка ч. 30.

ЦЕНТРОСОЮЗ

поручає

сільським господарствам солідні

машини

штучні погної

і всіляке сільсько-господарське приладдя

